

Ponedeljek

Leto II.

Ljubljana, 6. februarja 1928

Štev. 6

IZHAJA vsak ponedeljek ob 4. zjutraj.
NAROČNINA mesečno 4 Din, četrtletno 10 Din, polletno 20 Din. — V Ljubljani: Mariboru in Celju dostavljen na dom mesečno 1 Din več. — Za inozemstvo mesečno 6 Din.
UREDNIŠTVO v Ljubljani, Knafljeva ul. 5., telefon št. 2034, 2072, 2804.
UPRAVA v Ljubljani, Prešernova ul. 54., telefon št. 2036.
INSERTNI ODDELEK v Ljubljani, Prešernova ul. 4., telefon št. 2492.

Odločilna borba za davčno enakopravnost

Po načrtih vlade naj bi bil davčni zakon danes sprejet

Stališče KDK do davčnega zakona. — Z malimi spremembami bi se dal zakon tako popraviti, da bi ga lahko sprejela tudi opozicija — Nedelja sestankov in posvetovanj. — Ljuba Davidović energično nadaljuje svojo akcijo.

Beograd, 6. febr. 1. Danes ob 4. popoldne se je vršila seja kluba KDK, na kateri sta oba predsednika podala politična poročila, nakar se je vršila debata o končnem stališču, katerega zavzame klub KDK jutri povodom glasovanja o novem davčnem zakonu. Klub stoji na stališču, da to glasovanje ni politično in da se odloči koalicijska za svoje stališče povsem po stvarnih vidikih. Na podlagi utemeljenih strokovnih mnenj, ki so jih podali poslanci, ki so zastopali koalicijsko v davčnem odboru, je klub sklenil, da zakona v predloženi obliki ne more sprejeti. Razlog je pred vsem ta, ker glavni cilj zakona, to je izenačenje davčnih bremen, nikakor ni zagotovljen, temveč pomeni nasprotno: novi davčni zakon uvedbo novih davčnih neenakosti, in zlasti kar se obremenitve kmečkega stanu tiče, novih nevzdržljivih obremenitev.

Koalicijska smatra, da se da davčni zakon, kakršen je sedaj v razpravi, popraviti, ako se pri posebnih davčnih oblikah, zlasti pri zemljarini, pridobitini in hišnem davku sprejmejo gotove izpremembe. Radi tega bo jutri pred definitivnim glasovanjem predlagala, naj se zakonski načrt v celoti vrne davčnemu odboru, ki bi lahko v najkrajšem času izvršil potrebne remedure. V tem smislu bo predsednik KDK Stjepan Radić na jutrišnji seji Narodne skupščine podal posebno deklaracijo, ki bo obenem ugotovila, da bo koalicijska, ako bi bil zakon v dosedanj obliki sprejet, z vso energijo

nadaljevala akcijo za popravilo zakona in da bo to tudi eden pogojev njenega vstopa v katerokoli vlado.

Kar se tiče stališča demokratskega kluba, se bo tudi ta klub ravnal po stvarnih in ne političnih vidikih in bo poslanec, ki so deloma že prejucirani, dano na prosto roko, da glasujejo za ali proti. Pričakovati je, da bo pred glasovanjem g. Davidović podal izjavo, da demokratski poslanci pri svojem glasovanju postopajo brez ozira na vlado in da se glasovi onih, ki bi bili za davčni zakon, ne smejo smatrati kot zaupnica vladi.

Beograd, 6. febr. p. Tekom današnjega dne razen klubove seje KDK ni bilo važnejših političnih dogodkov. Jutrišnji dan pričakuje vsa javnost z veliko napetostjo. Vlada želi, da bi bil jutri sprejet davčni zakon. Iz okolice gg. Velje Vukičevića širijo vesti, da bo g. Vukičević podal jutri ostavko, ako opozicija ne bo ovirala sprejetja davčnega zakona. Na drugi strani pa se v vrstah opozicije povdarja, da bi bil tak davčni zakon, kakor ga hoče vlada uveljaviti, samo škodljiv in da se ne sme sprejeti, ker bi značilno uzakonitev davčnih neenakopravnosti. Tekom današnjega dne je bilo v predsedništvu vlade več konferenc, izmed katerih je bil najznačilnejši dveurni razgovor gospoda Velje Vukičevića z dr. Marinkovićem. Predsednik vlade Vukičević je bil tekem dneva tudi dvakrat na dvoru v avdienci.

Sestanek med gg. Davidovićem in Trifkovićem

Beograd, 6. febr. p. V vrsti razgovorov, ki jih vodi Ljuba Davidović v svrhu ustanovitve koncentracijske vlade, se je v političnih krogih opazilo, da je Lj. Davidović danes ob pol 12. dopoldne posetil Marka Trifkovića, pri katerem je ostal celo uro v razgovoru. Ker je pred tem Marko Trifković imel konferenco s podpredsednikom radikalne stranke Aco Stanojevićem, se njegovemu sestanku z Davidovićem pripisuje poseben značaj.

Včerajšnje konference

Beograd, 6. febr. i. Predsednik vlade Vukičević je bil danes dopoldne ves čas v svojem kabinetu, opoldne pa je odšel v avdienco na dvor. Dopoldne je v svojem kabinetu najprej sprejel ministra agrarne reforme dr. Andrića, za tem vojnega ministra generala Hadžića, opoldne pred odhodom v avdienco pa je g. Vukičevića obiskal tudi dr. Korošec. Ljuba Davidović je imel danes dopoldne v Narodni skupščini sestanek z voditeljem zemljoradnikov Joco Jovanovićem, nakar se je v avtomobilu odpeljal v stanovanje Marka Trifkovića, kjer je bil skoro eno uro.

Nevarnost nove evropske vojne

Zanimivi komentari pariškega časopisa o Titulescovem potovanju v Rim in Pariz. — Dva bloka v Evropi: nemško - ruska zveza ter Anglija in latinske države. — Rumunija in monostrska afeta.

Pariz, 5. febr. Časopisje komentira z vidnim zadovoljstvom zadnje izjave rumunskega zunanjega ministra. «Gaulois» piše, da vsebujejo njegove izjave pomirjajoč vtis o mirovnih namelih Italije. V svojih izjavah je Titulescu jasno pokazal potrebo miru na Balkanu in ravnotežja v Sredozemskem morju. Isto politiko bi morala voditi tako Francija kakor Rumunija. Rumunska vlada smatra za velikansko nesrečo jugoslovensko-italijanski spor, ki bi imel tudi za Francijo nepregledne posledice in bi jo prepustil osamljeno na milost in nemilost nemški nevarnosti (?). Rumunski državniški se zavedajo velike nevarnosti evropske konflagracije. Da se to prepreči, ne vidi drugega sredstva kakor v najožjem sporazumu latinskih vesilov. Naravni pogoji in gospodarski interesi formirajo v Evropi dva natančno določena bloka. Enega tvori nemško-ruska skupina v zvezi z Litvo, drugi blok pa tvorijo Anglija in latinske države. Ako se pusti, da Italija še nadalje okleva med obema skupinama, se lahko zgodi, da doživi Francija in Mala antanta najne-

prijetnejša presenečenja. Titulescu nudi v svojih izjavah narodo formulo, na podlagi katere naj bi se vzpostavila med narodi solidarnost in ohranil evropski status quo.

«Echo de Paris» je objavil članek, v katerem izjavi, da po izjavah rumunskega zunanjega ministra ni nikakih nejasnosti več glede monostrske afete. Iz Titulescovih izjav izhaja, da je obstajalo pred njegovim odhodom v Rim med dr. Benešom in njim glede monostrske afete popolno soglasje. Pri vsem začetku te afete se je Titulescu strogo držal teksta, ki ga je sestavil dr. Beneš. List nadalje povdarja, da je dolžnost vsakega rumunskega zunanjega ministra, da pospešuje soglasje med rumunsko in italijansko politiko. Titulescu se je gotovo potrudil v Rimu, da ohrani sedanji red v Evropi.

«Journal» piše, da so Titulescove izjave odkrite in da poslednje njegov program najplemenitejšje smotre. «La Victorie» pravi, da je Titulescu sijajen govornik in da so njegove izjave zapustile silen vtis in vzbudile veliko zaupanje.

Senzacionalen predlog Zedinjenih držav

proti podmorski vojni

Amerika predlaga, naj bi vse države odpravile podmornice in naj bi se v bodoče sploh ne gradile! — Odmev v Londonu. —

Washington, 6. febr. Državni tajnik Kellog je sporočil zunanjemu odboru reprezentantne zbornice, da je vlada pripravljena podpisati z vsemi svetovnimi silami pogodbo, ki bi popolnoma preprečevala uporabo podmornic. Kellog je podal to izjavo v zvezi s slično resolucijo, ki jo je predložil zunanjemu odboru republikanski član kongresa Fronthingham. Predsednik odbora je zaprosil državnega tajnika za mnenje, ki je nato izjavil, da temu sklepu ne more ugovarjati pod pogojem, da se podmornice sploh odpravijo in vsem narodom prepove,

da bi jih še gradili. Nikakor pa ne gre, da bi podmornice odpravile samo nekatere države.

London, 5. febr. Izjave ameriškega državnega tajnika Kelloga v vprašanju podmornic so vzbudile tukaj zelo veliko zanimanje, ker naglašajo, da bo Amerika pristala na angleški predlog, ki je bil stavljen leta 1921 na washingtonski konferenci. Tukaj menijo, da bi bilo mogoče odpraviti podmornice, če bi obe največji pomorski državi skupno pričeli kampanjo proti podmornicam.

Povratak dr. Ninčiča

Beograd, 6. febr. i. Danes opoldne se je vrnil iz Nice, kjer je bil na odhodu bivši zunanji minister dr. Ninčič. Ob svojem prihodu je izjavil novinarjem, da njegov povrtek v Beograd ni v nobeni zvezi s sedanjim parlamentarnim položajem. Ta trditve dr. Ninčiča pa vsekakor ne bo točna, ker je iz vsem zanesljivega vira znano, da je bil dr. Ninčič pozvan, naj prekine svoj odmor in se vrne v Beograd, baš v zvezi s krizo vlade, ki bo odprta takoj po sprejetju davčnega zakona.

Vlada išče notranje posojilo

Beograd, 6. febr. p. Ker se v vladnih krogih razmišlja o možnosti realiziranja večjega državnega notranjega investicijskega posojila, so bili vsi večji denarni zavodi v naši državi naprošeni, naj se do konca meseca izjavijo, v kolikoli bi bilo možno to notranje posojilo uresničiti.

Bosansko uradništvo za depolitizacijo

Beograd, 6. febr. p. Zveza državnih uslužbencev v Bosni in Hercegovini je poslala glavnemu savezu državnih uslužbencev predlog resolucije, ki zahteva, naj savez nemudoma ukrene vse potrebne korake, da se izvrši depolitizacija našega uradništva v svrhu zboljšanja težkih razmer v naši državi. Glavni savez namerava v tem smislu ukreniti potrebne korake.

Društvo Primorcev v Beogradu

Beograd, 6. febr. i. Že dalje časa so nameravali v Beogradu in okolici živeti begunci iz Primorja ustanoviti društvo, ki bi zastopalo njihove interese v javnosti in ki bi tudi v propagandističnem oziru koristilo ideji zaslužnjega Primorja. Danes popoldne se je vršil v restavraciji Triglav ustanovni občni zbor, ki se ga je udeležilo okoli 300 Primorcev, uradnikov, delavcev in obrtnikov, ki so se po prevratu naselili v Beogradu. Za predsednika je bil izvoljen inspektor v ministrstvu socialne politike dr. Marij Krmpotić, za podpredsednika pa sedaj dobro znani beograjski tovarnar Josip Mihel rod. iz Rihemberga. Zborovanje je poteklo v najlepšem redu in se je zaključilo s prepevanjem primorskih pesmi. V društvu so vključeni begunci tako z Goriškega, kakor iz tržaške okolice in istr.

Konferenca Male antante

Beograd, 6. febr. p. Po sporazumu, sklenjenem na zadnjem sestanku zunanjih ministrov Male antante v Jachimovu, se bo v prvi polovici meseca marca vršil sestanek zunanjih ministrov Male antante in sicer v Bukarešti. Kakor se doznava iz vladnih krogov, bo ob tej priliki od naše in češkoslovaške vlade tudi sproženo vprašanje o aferi utihotapljenja orožja na Madžarsko, ki so ga odkrili v Monostru.

Rudarski konflikt v ČSR

Praga, 5. febr. Zaključna pogajanja z delodajalci, ki so se vršila v Mostu, so bila po 4-urnem trajanju zaključena brez uspeha. Delodajalci vztrajajo na tem, da ne bodo nikakor zvišali mezd in stavljajo obenem zahteve, ki deloma slabšajo dolžnosti po sedanjih kolektivnih pogodbah. Rudarji so pri svojih zahtevah za 20% zvišanje mezd za polovico odnehali. Kljub temu so delodajalci odklonili tudi te zahteve. Pogajanja so se potemtakem razbila radi nepopolnosti delodajalcev.

Novosti iz letalskega sveta

Newyork, 5. febr. Letalec Sheng je pri St. Paulu v državi Minnesota postavil danes nov rekord v lopingu. V 258 minutah je napravil 515 lopingov in je s tem za 200 lopingov prekosil rekord Francoza Maynarda.

Newyork, 5. febr. Letalec Levine je bil moral v soboto startati, kar pa se mu zaradi slabega vremena ni posrečilo. Na krovu njegovega letala sta bila pilot Studc in gospa Mabel Bull. Na krovu je imel 2000 litrov bencina. Levine je hotel brez pristanka dospeti v Moskvo.

V Budimpešti aretiran Jugosloven

Beograd, 6. febr. p. Iz Budimpešte poročajo, da je tamošnja policija aretirala našega državljanca Aleksandra Hitica, bivšega jugoslovenskega državnega uradnika, ki je osleparil mnoge budimpeštanske tvojke za večje vsote. Budimpeštanska policija je ugotovila, da Hitica zasleduje tudi naša policija za razne zločine, ki jih je izvršil v Jugoslaviji.

Grčiji preti nova vojaška revolta

Monarhistično orijentirani višji oficirji ovirajo rešitev vladne krize. — Pangalos tajno prepe-ljan s Krete na drug otok. — Atenska garnizija v stalni pripravljenosti.

Atene, 5. febr. Rešitev vladne krize, ki je že sama po sebi dovolj težavna, je zelo komplicirala stališče tako zване vojaške stranke, ki zahteva sestavo vlade pod predsedstvom Kondilisa. Do sedaj še ni storjen noben pozitiven korak, ker se finančni minister Kafandaris, ki je dobil od predsednika republike nalog za sestavo novega kabineta, še ni odločil iz bojazni, da bi ne mogel sestaviti stabilne vlade.

Glede akcije višjih častnikov izjavljajo subalterni častniki, da bodo odločno nastopili proti politiziranju generalitete. Ako bi višji oficirji hoteli izvesti vojaško revolto so trdno odločeni, braniti javni red in mir v državi. Posamezne čete so v vojašnicah pripravljene za alarm in bodo stopile takoj v akcijo, ako bi se hotelo vojaštvo, ki se udeležuje v politiki polastiti državne oblasti.

Bivši diktator Pangalos je bil na povleje odstopivše vlade nemudoma in tajno prepeljan s torpedovke z otoka Krete in otok Aigina pri Pireju, od koder bo prepeljan na samotni kraj in postavljen pod strogo nadzorstvo.

V zvezi s krizo grške vlade se doznava iz predgovodovine nastopne zanimive podrobnosti:

Dne 17. januarja se je vršil v atenski katedrali svečani rekviem za pokojnega kralja Konstantina. Ob tej priliki so se zbrali v katedrali številni bivši monarhistični ministri in poslanci, višji državni uradniki ter pristaši monarhistične ideje. Po službi božji so udeleženci pod vodstvom bivšega notranjega ministra Tsaldarisa priredili veliko demonstracijo v mestu. Policija, ki je hotela monarhiste ustaviti, je bila preslabša, tako da je moralo priti na pomoč vojaštvo, ki je končno razgnalo demonstrante.

Bivši notranji minister Tsaldaris je središče monarhističnih stremeljenj v Grčiji. V inozemstvu je malo znano, da je Tsaldaris kratko po svoji demisiji jeseni leta 1927 imel z bivšim kraljem Jurijem večurni razgovor. Pri tej priliki se je do zadnjih detajlov razpravljalo o restavraciji monarhije v Grčiji. Po povratku v Grčijo se je posvetil bivši notranji minister temeljiti reorganizaciji monarhistične grške ljudske stranke in

pričel razvijati monarhistično idejo. Vršila so se številna javna zborovanja, ki naj bi grški narod zopet približala ideji kraljevine.

Prvi večji govor je imel Tsaldaris v začetku novembra v Solunu, kjer je ostro kritiziral republiko ter obdolževal državnike, ki so bili trenutno na krmilu. Nato je vprizoril kampanjo po vsej Makedoniji ter dosegel povsod vidne uspehe.

V atenskih vladnih krogih so vesti o

Predlog za odgoditev proračunske debate

Kmečko-demokratska koalicija bo podprla predlog Nastasa Petrovića, ki zahteva rešitev vladne krize pred nadaljevanjem proračunske debate.

Beograd, 6. febr. i. Narodna skupščina mora jutri dopoldne nadaljevati proračunsko razpravo. V političnih krogih se splošno ugotavlja, da je proračunska razprava povsem depasirana v trenutku, ko je velik del ministrov v ostavki in cela vlada dejansko že v krizi. Narodna skupščina s tem položajem tudi računa, ker je sedaj že dva dni kljub strogim določbam poslovnika dopustila, da so cele seje bile izpolnjene z razpravami o nujnih predlogih opozicije. Danes se je KDK odločila, da jutri to vprašanje tudi formalno razčisti. Sklenila je namreč, da soprodiše in podpre nujen predlog, ki ga bo stavil znani radikalni prvak Nastas Petrović na jutrišnji dopoldanski seji pred prehodom na dnevni red. Ta predlog se glasi:

»S pozivom na čl. 61. poslovnika in v zvezi s členom 68 in z ozirom na dejstvo, da je vlada že nekoliko okrnjena, ker je pet njenih članov podalo ostavko, in ta petorica ministrov (ministri prosvete, ministar za šume in rudnike, ministar za zunanje zadeve, ministar za javna dela, in ministar za izenačenje zakonov) niti ne sedi na ministrskih, temveč na poslanskih klopih, dalje iz razloga, da je po čl. 1. ustave naša država ustavna in parlamentarna kraljevina,

in še posebej iz razloga, da je naš državni proračun predlog tako celokupne vlade kakor poedinah resornih ministrov, s katerim se zahtevajo od Narodne skupščine ne samo sredstva za provedbo, temveč tudi odobritev za finančno, gospodarsko, prosvetno, socialno, obrambno in mednarodno politiko celokupne vlade in poedinah ministrov,

zahteva Narodna skupščina za odobrenje državnega proračuna in za zaupanjem napram vladi garancije v sestavi same vlade z ozirom na njeno celokupnost in na osebe poedinah ministrov.

Ker današnja vlada tako po svoji sestavi kakor tudi radi pomanjkanja petorice važnih in odgovornih resornih ministrov ne daje niti ustavnih predpogojev za razpravo proračuna; še manj pa garancije za njeno sistematično stalno izvrševanje, predlaga Narodni skupščini naslednjo nujno resolucijo:

Narodna skupščina skleni odgoditi razpravo o državnem proračunu za leto 1928/29 vse dotlej, dokler ni kr. vlada popolna in dokler ni v skladu s samim ustavnim temeljem naše kraljevine. Ostali zakonski predlogi in ostala dela, v kolikor se nahajajo pred Narodno skupščino, imajo se tudi nadalje opravljati.»

